■ Даступныя лекі

ПАДЛІЧЫЦЬ І НЕ ПРАЛІЧЫЦЦА

Фармацэўтычная прамысловасць пераходзіць на новую інавацыйную мадэль

Навука, якая вывучае суадносіны паміж затратамі і эфектыўнасцю, бяспекай і якасцю жыцця пры розных схемах лячэння або прафілактыкі, называецца фармакаэканомікай. З пазіцыі ўрача, гэта не пошук найбольш танных лекавых сродкаў і апраўданне іх выкарыстання, а разлік затрат, неабходных для дасягнення пажаданай эфектыўнасці, суадносіны гэтых затрат з магчымасцямі. Такім чынам, фармакаэканоміка забяспечвае развіццё сацыяльна арыентаванай аховы здароўя, калі павышаецца даступнасць лекавых сродкаў і ўзмацняецца кантроль над затратамі пры правядзенні тэрапіі. Такая сістэма актыўна ўкараняецца ў Еўропе, Расіі, а цяпер і ў нас.

Фота БЕЛТА.

Вось і на нядаўняй міжнароднай канферэнцыі «Фармакаэканоміка сацыяльна значных захворванняў» эксперты абмяркоўвалі неабходнасць пралічваць медыцыну, праблему замяшчэння імпартных лекаў для лячэння сацыяльна значных захворванняў.

Як адзначыў **намеснік дырэктара — начальнік упраўлення Дэпартамента фармацэўтычнай прамысловасці Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Віктар ШЭІН,** фармакаэканоміка дазваляе суаднесці затраты і эфектыўнасць, бяспеку і якасць жыцця пацыентаў пры розных схемах лячэння. Глабальным трэндам становіцца стварэнне мясцовых аналагаў. «На закупку лекавых сродкаў затрачваецца 4 працэнты ВУП краіны, таму ўласная вытворчасць азначае зніжэнне нагрузкі на бюджэт, — кажа Віктар Шэін. — Сёння доля беларускіх лекаў расце. Два-тры гады таму гэта было 35 працэнтаў, сёння — 50».

Лячэнне сацыяльна значных захворванняў (анкалогіі, туберкулёзу, бранхіяльнай астмы, цукровага дыябету і інш.) у нас бясплатнае. Павелічэнне колькасці мясцовых аналагаў наўпрост звязана з аказаннем дапамогі як мага большай колькасці сур'ёзна хворых — яны даступныя па кошце і не саступаюць па якасці.

— Цяжка сказаць канкрэтнымі лічбамі, колькі такі падыход, як фармакаэканоміка, здольны сэканоміць грошай. Калі мы адрасавалі гэта пытанне замежным калегам, каб атрымаць аргументы для пераканання нашай улады, яны адказалі, што і не лічылі, бо выгада відавочная, — кажа **генеральны дырэктар Цэнтра экспертызы і кантролю якасці медыцынскай дапамогі Міністэрства аховы здароўя Расійскай Федэрацыі Віталь АМЕЛЬЯНОЎСКІ.**

На думку **старшыні Наглядальнага савета Саюза «Медыцына і фармацэўтыка — інавацыйныя праекты», старшыні савета дырэктараў кампаніі NatiVita Аляксея СЫЧОВА,** у любой краіне павінен быць баланс паміж арыгінальнымі прэпаратамі і джэнерыкамі. Лячэнне аналагамі не саступае па эфектыўнасці, а можа каштаваць у 3 разы танней. Будучыня беларускай фармацэўтыкі — гэта развіццё па інвестыцыйна-інавацыйнай мадэлі. І ў гэтым працэсе вельмі важная роля належыць фундаментальным даследаванням. Створаны ў краіне фармацэўтычны кластар — прыклад супрацоўніцтва дзяржаўных навукова-адукацыйных устаноў, вытворцаў і іншых сэрвісных арганізацый. Словам, аб'яднанне намаганняў. У Расіі, напрыклад, працуе каля 15 кластараў рознай накіраванасці, іх работу рэгулююць 35 заканадаўчых федэральных актаў. У нас кластар адзін і заканадаўчая база адпаведная. Але з чагосьці трэба пачынаць.

Фармкластар «Саюз медыцынскіх, фармацэўтычных і навукова-адукацыйных арганізацый «Медыцына і фармацэўтыка — інавацыйныя праекты» быў створаны год таму ў Віцебскай вобласці. Яго асноўныя мэты — развіццё навуковага, тэхналагічнага і вытворчага патэнцыялу ў фармацэўтычнай галіне, фарміраванне сучаснай інфраструктуры для распрацоўкі імпартазамяшчальных і інавацыйных лекавых сродкаў. Такая кааперацыя дазваляе прыцягнуць знешніх інвестараў і атрымаць падтрымку дзяржавы за кошт інавацыйных фондаў такіх ініцыятыў. Адной з асноўных задач саюза з'яўляецца стварэнне праектнага цэнтра па падрыхтоўцы навукова абгрунтаваных і эканамічна эфектыўных праектаў, вырашэнне пытання іх фінансавання. Акрамя таго, некамерцыйнае партнёрства будуе сістэму падрыхтоўкі высокакваліфікаваных кадраў для фармацэўтычнай галіны.

У ліку першачарговых праектаў фармацэўтычнага кластара — стварэнне на базе Віцебскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта цэнтраў даклінічных, біяэквівалентных і клінічных даследаванняў, сучаснай навукова-даследчай лабараторыі кантролю якасці імунабіялагічных лекавых сродкаў. Гэта неабходна для стварэння інавацыйных прэпаратаў.

У склад кластара ўваходзіць і такая кампанія, як «НацВіта», якая спецыялізуецца на высокатэхналагічнай вытворчасці першых генерычных лекавых сродкаў (аналагаў), уключаючы прэпараты для лячэння раку. Якасная фармпрадукцыя гэтага вытворцы паступае таксама ў краіны ЕС і СНД. Новы праект па вытворчасці онкапрэпаратаў каштуе 15 млн долараў. Да канца гэтага года будзе пабудаваны завод, дзе пачнецца выпуск інавацыйных прэпаратаў (са зменена формулай, якая паляпшае якасць), біяаналагаў і джэнерыкаў для лячэння анкалагічных і іншых сацыяльна значных захворванняў. Выпуск па поўным цыкле пачнецца ў 2017-м

Лекі ў Беларусі выпускае 31 прадпрыемства. Больш за 40 вытворчых участкаў 16 асноўных прадпрыемстваў маюць сертыфікаты GMP (адзіныя правілы Належнай вытворчай практыкі). Гэта робіць магчымым экспарт у 29 краін свету, у тым ліку ў ЗША, а сёння зацікаўленасць выказала, напрыклад, Саудаўская Аравія. За апошнія чатыры гады на ўнутраны рынак уведзена 537 новых айчынных лекавых сродкаў. Усяго зарэгістравана каля 1,5 тысячы лекаў айчыннай вытворчасці. З іх 82 найменні — арыгінальныя, астатнія — генерычныя. Пры гэтым асобныя прэпараты ў 2—4 разы таннейшыя за імпартныя аналагі.

Ходзяць чуткі, што...

...БЕЛАРУСКІЯ ЛЕКІ — ДОБРЫЯ

Мала хто з нас ставіцца да айчынных лекавых прэпаратаў без скептыцызму. Назаляюць спецыялістам і журналісты — ну чаму трэба верыць, што наша таннае не горш за імпартнае? Тым больш, як ні спытаеш урача на прыёме, што лепш, дык «беларускае» далёка не ў першых шэрагах называецца. Вось што кажа на гэта намеснік дырэктара — начальнік упраўлення Дэпартамента фармацэўтычнай прамысловасці Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь Віктар ШЭІН:

— Мы набываем субстанцыі толькі ў сусветна вядомых фірмаў, галоўным чынам Кітая і Індыі, а таксама некаторых еўрапейскіх краін. У Беларусі сёння зарэгістравана каля 6 тысяч лекавых сродкаў, і 1,5 тысячы з іх вырабляюцца ў нас. Айчынны прэпарат, выраблены па поўным цыкле або хоць бы толькі расфасаваны ў нас, значна танней па кошце. Гэта адбываецца найперш з-за значна ніжэйшай рэнтабельнасці нашых лекаў у параўнанні з імпартнымі. Па некаторых пазіцыях рэнтабельнасць адрозніваецца ў дзясяткі разоў. Задача ў нас ставіцца — забяспечыць насельніцтва таннымі прэпаратамі, а не атрымаць максімальны прыбытак.

Краіна здароўя

Выпуск № 8 (361)

■ Сюрпрызы Венеры

АСЦЯРОЖНЕЙ З АНТЫБІЁТЫКАМІ!

Ці правільна лечаць інфекцыі, якія перадаюцца палавым шляхам?

Галоўны ўрач Англіі Салі Дэвіс не так даўно заявіла, што ганарэя можа стаць невылечным захворваннем, і папярэдзіла ўчастковых урачоў аб неабходнасці прапісваць належны курс лячэння ад гэтага захворвання. Прычынай папярэджвання стала ўспышка так званай суперганарэі ў горадзе Лідсе, што на поўначы Англіі. У сакавіку тут быў выяўлены рэзістэнтны штам гэтага захворвання, які не паддаецца лячэнню антыбіётыкам азітраміцынам (яго звычайна прапісваюць разам з іншым прэпаратам — цэфтрыяксонам).

Наогул лекі ў дадзеным выпадку павінны выкарыстоўвацца ў комплексе, але гэта адбываецца не заўсёды. Калі ж прымяняецца толькі адзін сродак, бактэрыям лягчэй выпрацаваць устойлівасць да лячэння. Выпадкі антымікробнай рэзістэнтнасці, няўдалага лячэння ганарэі расследуюцца.

Аб тым, ці ёсць пагроза ўзнікнення такой сітуацыі ў нашай краіне, расказвае дацэнт кафедры дэрматавенералогіі і касметалогіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі, кандыдат медыцынскіх навук Ірына ШЫМАНСКАЯ.

— Якія яшчэ палавыя інфекцыі лечацца антыбіётыкамі? У якіх выпадках размова можа ісці пра ўстойлівасць?

— Найбольш распаўсюджаныя бактэрыяльныя інфекцыі — мікаплазмоз, хламідыёз, трыхаманіяз, бактэрыяльны вагіноз. Усё гэта лечыцца паводле стандарту, які пераглядаецца кожныя пяць гадоў. Аднак пакуль мы нічога не мянялі з 2009 года — дзеючыя пратаколы не страцілі сваёй актуальнасці. Рызыка развіцця ўстойлівасці да антыбіётыкаў захоўваецца ва ўсіх бактэрый. Таму што калі ў пацыента сфарміравалася рэзістэнтнасць да антыбіётыкаў адной групы (напрыклад, супрацьстафілакокавых), то існуе верагоднасць, што калі ён захварэе ганакокавай інфекцыяй, мікраарганізмы абмяняюцца гэтай інфармацыяй. Таму рэгулярны маніторынг вельмі важны, асабліва ў дачыненні да бактэрый, здольных часта мяняцца, прыстасоўвацца — як тая ж мікаплазма.

— Ці праўда, што інфекцыі, якія перадаюцца палавым шляхам, наогул дрэнна лечацца?

— Гэта магло быць праўдай гадоў пятнаццаць таму, калі не існавала стандартнай дыягностыкі, мы карысталіся метадамі, якія не былі скіраваныя на выяўленне ДНК узбуджальніка — імунаферментным аналізам, рэакцыяй імунафлюарэсцэнцыі, — а гэта ўскосныя метады выяўлення інфекцый. Акрамя таго, антыбактэрыяльная тэрапія таксама не была стандартызаваная, і кожны ўрач рабіў прызначэнні зыходзячы з уласнага ўяўлення аб захворванні. Якасць лекавых прэпаратаў таксама была іншай. Сёння тэхнічная праблема дыягностыкі ліквідавана, прычым па ўсёй краіне. Паўсюдна ёсць магчымасць правядзення малекулярна-генетычнай дыягностыкі шляхам полімеразна-ланцуговай рэакцыі. Дыягназ, такім чынам, выстаўляецца на аснове вельмі дакладных метадаў даследавання. Нашы ўрачы маюць ужо добрае ўяўленне аб тым, як працуюць сучасныя антыбіётыкі. Цяпер самым важным застаецца адно — адсутнасць гэтай самай рэзістэнтнасці, або ўстойлівасці, бо калі яна сфарміруецца, то не дапаможа ні якасная дыягностыка, ні якаснае лячэнне.

— Але і такім пацыентам ёсць магчымасць дапамагчы?

— Калі ў пацыента сфарміраваўся храмасомны тып мутацый, які абумоўлівае антыбактэрыяльную ўстойлівасць, тады размова ідзе аб індывідуальным падборы антыбіётыкаў.

— Колькасць выпадкаў палавых інфекцый расце ці зніжаецца?

— Сумарная колькасць такіх інфекцый стабільна зніжаецца апошнія дзесяць гадоў да ўзроўню фактычна еўрапейскіх краін дзякуючы скаардынаваным намаганням. Вы, напэўна, ведаеце, што 1,5 працэнта беларускага насельніцтва перанесла сіфілітычную інфекцыю. Такі выбух адбыўся пасля распаду былога Саюза, аднак паступова было шмат зроблена па рэарганізацыі, адаптацыі стандартаў лячэння, у абавязковым парадку пачалі здаваць аналіз на інфекцыі цяжарныя. Што датычыцца інфекцый, якія не з'яўляюцца класічнымі венерычнымі, напрыклад мікаплазмозу, бактэрыяльнага вагінозу, герпеснай інфекцыі 2 тыпу і некаторых іншых, то яны пакуль застаюцца досыць распаўсюджанымі. Актыўнасць іх залежыць ад стану імуннай сістэмы, наяўнасці эндакрыннай паталогіі, тактыкі лячэння палавых партнёраў

Што такое ганарэя?

Гэта захворванне, якое выклікае ўзбуджальнік Neisseria gonorrhoae.

Інфекцыя распаўсюджваецца пры вагінальным, аральным або анальным палавым кантакце. Суправаджаецца выдзяленнямі з палавых органаў, болем падчас мочаспускання, кровацячэннямі ў жанчын і іншымі сімптомамі. Часта нейкіх яўных сімптомаў можа і не быць, але пры гэтым інфекцыя будзе з лёгкасцю перадавацца. Нявылечаная ганарэя прыводзіць да бясплоднасці, запаленняў тазавых органаў і можа перадавацца дзіцяці падчас цяжарнасці.

■ Смачна і карысна

БОЛЬШ АГАРОДНІНЫ!

Калі раптам на нейкі час вы пусцілі сваё харчаванне на самацёк, то спрабуйце вярнуць яго на здаровыя рэйкі.

Ешце кашы, але не белыя, а грэцкую, аўсяную, ячную, яшчэ рыбу, гародніну, фрукты, зяленіва — любыя, якія можаце сабе дазволіць.

Дарэчы, пакуль яшчэ можна не захапляцца свежымі гароднінай і зяленівам — падыдуць і замарожаныя.

Вітаміны і мікраэлементы неабходны нам штодня, наесці іх пра запас немагчыма, так што вырашайце гэту задачу з адпаведнай перыядычнасцю. Хоць бы і з дапамогай полівітамінаў, якіх багата ў аптэцы.

Што да харчавання, то не забывайце пры гэтым усё, што магчыма, ужываць з лупінай.

Прыгатаваныя з гародніны салаты, вінегрэт ужывайце адразу, а не захоўвайце суткамі ў халадзільніку.

Не наразайце гародніну надта дробна. З гэтай прычыны ўжываць адвараную бульбу значна карысней, чым бульбяны суп.

Гатуйце гародніну на пары або запякайце.

Не замочвайце гародніну (калі гэта не зяленіва) перад гэтым у вадзе, каб не страціць вітаміны.

Назапашвайце энергію, ужываючы больш арэхаў і семак, а замест белага хлеба прывучайце сябе да хлеба з мукі грубага памолу і вотруб'я.

Каб не «забіць» вітаміны падчас захавання і гатавання, трымайце прадукты ў халадзільніку; не наразайце загадзя; апускайце ў ваду, калі тая ўжо закіпела; не перамешвайце надта часта; ужывайце адразу пасля гатавання.

Урач-валеолаг Леанід МЯЛЕШКА нагадвае, што недахват карысных рэчываў у арганізме можа шкодным чынам адбіцца і на нашым псіхічным здароўі, самаадчуванні. Няправільнае харчаванне — таксама стрэс для арганізма.

■ Антыстрэс

ПАГЛЯДЗІ НА НЕБА, ПАЛІЧЫ ДА ДЗЕСЯЦІ

Можна прывесці доўгі спіс сітуацый, здольных выклікаць стрэс, але наўрад ці ў гэтым ёсць такая вострая патрэба. Відавочна адно: амаль любая жыццёвая калізія, у якой чалавек адчувае напружанне, можа аказацца прычынай стрэсу.

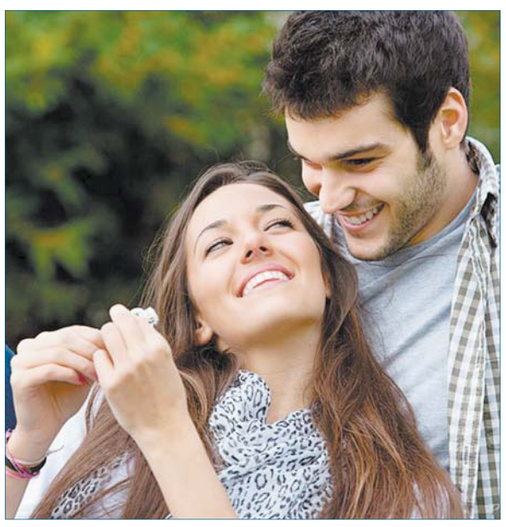

«Як мы ведаем, стрэс вельмі шкодны для нашага здароўя, — кажа **псіхолаг Мінскага гарадскога клінічнага псіхіятрычнага дыспансера Вольга АКАТАВА.** — Таму проста неабходна вучыцца выходзіць з гэтага стану з мінімальнымі стратамі. Самае першае, што мы павінны засвоіць — нельга прымаць ніякіх рашэнняў і штосьці рабіць у стане перажывання моцнага стрэсу. А далей трэба мець на ўвазе няхітрыя спробы мінімізацыі шкодных наступстваў».

• Як бы банальна гэта ні прагучала, але спачатку палічыце да 10. Або павольна ўдыхніце і выдыхніце некалькі разоў.

Можна ўзяць на ўзбраенне яшчэ некалькі прыёмаў:

• Намачыце некалькі разоў халоднай вадой лоб, скроні і артэрыі на руках.

• Апішыце ў думках наваколле. Засяродзьце ўвагу на кожнай дробязі.

• Паглядзіце на неба. Сканцэнтруйцеся на тым, што бачыце.

• Павольна выпіце шклянку вады.

• Уявіце сябе ў садзе, на пляжы, у гарах.

• Прымяніце формулу заспакаення: «Сёння я не звяртаю ўвагі на дробязі».

• Калі вам хочацца смяяцца, плакаць, размаўляць — рабіце гэта. Можаце пабіць падушку.

• Наогул фізічная нагрузка выдатна дапамагае (20-30 прысяданняў, бег на месцы, хада па лесвіцы).

• Слухайце музыку, якая вас заспакойвае.

• Можаце заняцца чым-небудзь карысным — зрабіце прыборку, перастаноўку.

• Прыміце кантрасны душ.

• Займіце сябе чым-небудзь цікавым.

• Не пазбягайце размоў з прыемнымі людзьмі.

• Імкніцеся знаходзіць станоўчае нават у няўдачы («затое...»).

• Нарэшце, падумайце, ці можаце вы што-небудзь змяніць у сітуацыі, якая склалася. Калі не можаце... прыміце ўсё як ёсць.

• Думайце пра сябе і сваё здароўе.

• Сонца ёсць нават тады, калі неба зацягнутае хмарамі.

■ На прыёме ў псіхатэрапеўта

ЧАГО БАІЦЦА ХВОРЫ НА ЦУКРОВЫ ДЫЯБЕТ?

Цукровы дыябет мяняе лад жыцця чалавека — неабходна трымацца дыеты, прымаць прэпараты, займацца прафілактыкай ускладненняў. У такіх хворых могуць развівацца і псіхічныя расстройствы. Будзьце ўважлівымі да сябе ці сваіх блізкіх, калі яны пакутуюць ад цукровага дыябету. Размова можа ісці пра...

...дэпрэсіўны сіндром, які праяўляецца зніжэннем настрою і актыўнасці, прыгнечанасцю, павышанай стамляльнасцю, трывогай, раздражнёнасцю, парушэннем сну;

...іпахондрыю, якая развіваецца на фоне цяжкіх унутраных адчуванняў і вегетасасудзістай нестабільнасці, а праяўляецца зацыкленасцю на праблеме здароўя, шматлікіх абследаваннях;

...фабічны сіндром — навязлівы страх смерці ад дыябетычнай комы, траўмы, інфаркту міякарда, ампутацыі канечнасцяў;

...парушэнне харчовых паводзінаў, што праяўляецца нервовай буліміяй і анарэксіяй і звязана з неабходнасцю вытрымліваць дыету, кантраляваць вагу;

...кагнітыўныя парушэнні — праблемы з памяццю і ўвагай.

Узнікае ў такіх хворых і шэраг псіхалагічных цяжкасцяў: іх палохаюць ускладненні і атрыманне інваліднасці, верагоднасць страціць работу ў выніку агучвання свайго дыягназу. Некаторыя адмаўляюць наяўнасць у сябе сур'ёзнага захворвання, што прыводзіць да ігнаравання схемы лячэння і пагаршэння стану.

— Пасля пастаноўкі дыягназу хвораму неабходна атрымаць як мага больш інфармацыі аб захворванні і прыцягнуць да рашэння праблемы блізкіх сваякоў, — тлумачыць **урач-псіхатэрапеўт Мінскага гарадскога клінічнага псіхіятрычнага дыспансера Алена КОЯН.** — Далей неабходна супрацоўнічаць з урачом і выконваць усе яго рэкамендацыі. Псіхатэрапеўт можа дапамагчы адаптавацца да змен. Важнымі будуць і размовы са сваякамі, якія таксама перажываюць стрэс у сувязі з хваробай блізкага. Псіхічныя расстройствы можна карэкціраваць прыёмам псіхатропных прэпаратаў, у тым ліку антыдэпрэсантамі, досыць эфектыўнымі ў лячэнні дэпрэсіі, іпахондрыі, трывожных расстройстваў

Матэрыялы падрыхтавала Святлана БАРЫСЕНКА. *protas@zviazda.by*